

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 5 mars 1920 kl. 8 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning av väckt motion om ändring av 24 § i förordningen om landsting.

Närvarande: Herrar Larsson i Västerås, Hellberg, Johansson i Kälkebo*, K. J. Ekman*, Thulin*, Ljunggren, von Geijer, Oscar E. Larsson, Modig, Norling*, J. B. Johansson, Magnusson i Tumhult, Jansson i Edsbäcken, Zander, Henrikson, Leander*, Nilsson i Antnäs*, Hansson i Sölvesborg*, Runefors och Andersson i Igelboda.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom andra kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 6, har herr *Hage* hemställt,

»att riksdagen måtte besluta ändra paragraf 24 i landstingsförordningen på sådant sätt, att den kommer att få följande lydelse:

§ 24.

Landstingsman eller suppleant, som ej bor på den ort, där landstinget hålles, åtnjuter av landstingsmedel i dagtraktamente för varje dag som helt eller delvis oundgängligen användes för resa från eller till landstinget samt för mötesdag tolv kronor ävensom — — — nio kronor.»

Till stöd för sin hemställan har motionären anført följande:

»Åren 1907 och 1911 väcktes av herr Branting en motion, nr 186, i andra kammaren, i vilken bland annat påyrkades, att dagtraktamenten skulle utgå till landstingsmän såväl för de dagar, under vilka landstinget

varar, som för dag, som oundgängligen åtgår till resan fram och åter. Samma yrkande har tidigare framställts i riksdagen av herr Hans Andersson från Jämtlands län, nämligen vid 1871 års riksdag. Slutligen väckte undertecknad vid 1918 års riksdag en motion, som bland annat innehöll ett yrkande i samma riktning. Trots detta är frågan om dagtraktamenten till landstingsmän för resdagarna fram och åter till landstinget fortfarande olöst, trots att man kan påpeka det förhållandet, att detta står i bestämt motsatsförhållande mot de principer, som i allmänhet, t. ex. för statstjänarne, lagts till grund för bestämmelserna om dagtraktamentets utanordnande. Till dessa statens befattningshavare har i alla tider utgått dagtraktamente för såväl resedag som förrättningsdag, och samma torde vara fallet inom all enskild verksamhet.

1918 års konstitutionsutskott avstyrkte mitt yrkande i denna punkt endast med anförande av den motiveringen, att utskottet ej känt sig övertygat om behövligheten av en dylik ändring. Man kan ha anledning antaga, att detta avstyrkande i någon mån kunde bero därpå, att utskottets medlemmar i allmänhet representerade landsdelar, där resan till och från landstinget tager endast några timmar i anspråk. I mera avlägsna bygder av landet med dåliga kommunikationer som i Norr- och Västerbotten m. fl. län kan däremot resan fram och åter till och från landstinget draga ända till 4 à 6 dagar. Under sådana förhållanden måste det anses vara rent orimligt, att respektive landstingsmän ej erhålla något dagtraktamente för resdagar.»

Utskottets yttrande.

Frågan om rätt för landstingsman att åtnjuta dagtraktamente under resedagar har flera gånger framförts i riksdagen i samband med förslag om dagtraktamente för landstingsmän över huvud, så 1871, 1872, 1907, 1910 och 1911. De vid dessa tillfällen gjorda förslagen blevo emellertid alla av principiella skäl avslagna, och de i desamma inryckta yrkandena om dagtraktamente för landstingsman även under resedagar delade givetvis huvudfrågans öde. Då slutligen 1912 de första bestämmelserna om gottgörelse åt landstingsman infördes, skedde detta i sådan form, att dagtraktamente blott utgick under mötesdagar, men icke under resedagar. I detta gjordes ej heller någon ändring genom de 1918 genomförda nya bestämmelserna om dagtraktamente åt landstingsman.

Vid den sist nämnda riksdagen blev frågan om dagtraktamente för landstingsman även under resedagar för första gången föremål för behandling för sig. Yrkande härom framställdes nämligen i en motion av herr

Hage, i vilken visserligen även en annan ändring av § 24 i landstingsförordningen åsyftades, men där hemställan om dagtraktamente under resa för landstingsman särskilt motiverades med följande ord:

»Samtidigt borde då även den oformligheten rättas till, att dagtraktamente nu ej åtnjutes av landstingsman för resedag fram och åter till landstinget, vilket strider mot t. ex. de bestämmelser och den praxis, som finnas för utanordnande av resekostnadsersättning vid statens m. fl. institutioner. Särskilt inom landstingsområden med stor utsträckning och dåliga kommunikationer är frånvaron eller tillkomsten av en sådan bestämmelse av synnerligen stor betydelse.»

Det i herr Hages motion framställda förslaget avstyrktes emellertid i denna del av konstitutionsutskottet med blott den motiveringen, att utskottet icke fann sig övertygat om behövligheten av de ändringar, som motionären föreslagit beträffande grunderna för dagtraktamentets utgörande. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

I själva verket synas emellertid övervägande skäl tala för en förändring av bestämmelserna om dagtraktamente för landstingsman under resa. Vad principfrågan beträffar, måste den av motionären åberopade jämförelsen med bestämmelserna om dagtraktamente för statstjänare anses vara fullt riktig; denna parallell framhålles också, ehuru då i fråga om dagtraktamente för landstingsman över huvud, i konstitutionsutskottets utlåtande nr 25 vid 1911 års riksdag. Det synes ej heller kunna förebringas några skäl för att, sedan man väl antagit huvudprincipen om dagtraktamente åt landstingsman såsom ersättning för dennes av uppdraget förorsakade kostnader, begränsa giltigheten av denna princip till de egentliga mötesdagarna, då tydligtvis även resan till och från landstinget är en nödvändig följd av landstingsmannauppgiftet och likaväl som uppehållet å sammanträdesorten är ägnad att förorsaka landstingsmannen särskilda kostnader, direkt genom nödvändiga utgifter under resan och indirekt genom förlorad arbetstid. Även ur praktisk synpunkt synes emellertid ett stadgande om dagtraktamente för landstingsman även under resedagar vara av behovet påkallat. Ty om ock en sådan bestämmelse för många av rikets landsting blir av ringa betydelse på grund av de små avstånden i respektive län, torde för landstingsmännen i andra delar av riket, med vidsträckt landstingsområden och dåliga kommunikationer, bristen på dagtraktamente under resedagar innebära en kännbar ekonomisk uppoffring. Utskottet anser alltså, i likhet med motionären, att bestämmelse bör införas om rätt för landstingsman att erhålla dagtraktamente även under resedagar.

Vad utformningen av denna bestämmelse beträffar, anser sig utskottet däremot icke kunna ansluta sig till det i motionen framställda förslaget om ändring av § 24 i landstingsförordningen; detta redan på grund därav, att enligt detsammans ordalydelse det skulle kunna tänkas, att landstingsman erhöles dubbelt dagtraktamente för dag, som på samma gång vore att betrakta som rese- och mötesdag. Därjämte synas bestämmelser nödiga för att ange, vad »dag, som helt eller delvis *oundgängligen* användes för resa» innebär. Då sålunda denna fråga av nyss anförda och andra skäl kräver en närmare prövning, som lämpligen bör göras av Kungl. Maj:t, hemställer utskottet om en skrivelse till Kungl. Maj:t i sådant syfte. Utskottet anser sig tillika böra uttala önskvärdheten av att Kungl. Maj:ts förslag måtte framläggas till nästa års riksdag.

På grund av vad utskottet sålunda anför, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för nästa års riksdag framlägga förslag om rätt för landstingsman att erhålla dagtraktamente även under resedagar.

Stockholm den 5 mars 1920.

På konstitutionsutskottets vägnar:

VIKTOR LARSSON.

Reservationer:

- 1) av herr *von Geijer*;
- 2) av herr *Magnusson* i Tumhult, som ansett, att utskottet bort avstyrka motionen i fråga;
- 3) av herrar *Zander* och *Andersson* i Igelboda, vilka ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen, i anledning av förevarande motion,

mätte för sin del besluta, att § 24 i förordningen om landsting skall erhålla följande lydelse:

»Landstingsman eller suppleant, som ej bor å den ort, där landstinget hålles, åtnjuter av landstingsmedel i dagtraktamente under landstingets möte samt under resa till och från landstinget tolv kronor ävensom —
— — — — nio kronor.»
